

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХЛІБОПЕКАРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

І.А. Бойко

Хлібопекарська галузь України – є однією з найбільш важливих для країни з позиції забезпечення харчової безпеки. Головним завданням галузі є забезпечення якісною хлібопекарською продукцією всіх верст населення України. Нажаль, в останні роки спостерігається постійне падіння обсягів виробництва хліба і хлібобулочних виробів (табл.1).

Таблиця 1

Обсяги виробництва хліба і хлібобулочних виробів в Україні у 2000-2010 рр.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів в Україні, млн.т	2,46	2,45	2,36	2,47	2,31	2,26	2,15	2,03	1,9	1,75	1,73
Темп росту, %	-	99,6	96,3	104,7	93,5	97,8	95,1	94,4	93,6	92,1	98,9
Чисельність населення в Україні, млн.осіб	49,4	48,9	48,5	48	47,6	47,3	46,9	46,6	46,4	46,1	46
Темп росту, %	-	99,0	99,2	99,0	99,2	99,4	99,2	99,4	99,6	99,4	99,8
Виробництво хліба та хлібобулочних виробів в середньому на 1 особу, кг/рік	49,8	50,1	48,7	51,5	48,5	47,8	45,8	43,6	40,9	38	37,6
Темп росту, %	-	100,6	97,2	105,7	94,2	98,6	95,8	95,2	93,8	92,9	98,9
Необхідні обсяги виробництва хліба і хлібобулочних виробів при врахуванні мінімальних обсягів споживання, млн.т	4,99	4,94	4,90	4,85	4,81	4,78	4,74	4,71	4,69	4,66	4,65
Різниця між обсягом ринку відповідно до мінімального споживання та фактичним обсягом виробництва (тіньовий ринок), млн.т	2,53	2,49	2,54	2,38	2,50	2,52	2,59	2,68	2,79	2,91	2,92
Частка тіньового ринку, %	50,7	50,4	51,8	49,1	52,0	52,7	54,6	56,9	59,5	62,4	62,8

Слід відмітити, що виробництво хліба та хлібобулочних виробів скорочується більшими темпами ніж скорочення населення України. Так, населення щороку зменшується в середньому на 0,7% в порівнянні з попереднім роком, в той час, як виробництво хліба і хлібобулочних виробів щороку зменшується в середньому на 3,4% в порівнянні з попереднім роком. В цілому, якщо населення України зменшилось в 2010 році в порівнянні з 2000 роком на

6,9%, то обсяги виробництва хліба і хлібобулочних виробів скоротились на 29,7%. Тобто, можна стверджувати, що обсяги виробництва хліба і хлібобулочних виробів скорочується не лише за рахунок демографічної ситуації в країні.

В 2010 році виробництво хліба і хлібобулочних виробів на 1 особу в рік становило 37,6 кг/рік або 103 грами на добу, що є дуже сумнівним, оскільки навіть у воєнні часи ця норма була вищою. Крім того, норма споживання хліба і хлібобулочних виробів, що входить до споживчого кошику відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 14.04.2000р. № 656 «Про затвердження наборів продуктів харчування, наборів непродовольчих товарів та наборів послуг для основних соціальних і демографічних груп населення», становить 101 кг/рік або 277 грам в день, що перевищує обсяги виробництва хліба в 2,7 рази.

Розрахувавши річний обсяг виробництва хліба, виходячи із мінімального споживання хліба і хлібобулочних виробів однією особою, отримали результати, які представлені в таблиці 1. Різниця між розрахованим обсягом виробництва і фактичним обсягом виробництва хліба і хлібобулочних виробів становить так званий «тіньовий» ринок, частка якого постійно зростає, і в 2010 році частка «тіньового» ринку становила 62,8%.

Пояснюється існування «тіньового» ринку наявністю приватних пекарень, пекарень при магазинах, випікання хліба в приватних господарствах, прудукція яких не враховується в офіційній статистиці. Страждають при цьому потужні промислові підприємства, які через посилений адміністративний тиск знаходяться в скрутному фінансовому положенні.

Оскільки більше 70% продукції цих підприємств підлягає регулювання цін на сорти хліба масового вжитку шляхом встановлення граничних рівнів рентабельності їх виробництва відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 р. № 1548, таке обмеження рентабельності не може забезпечити необхідного технічного та економічного розвитку підприємств галузі.